

STRESZCZENIE

STABILNOŚĆ POSTURALNA A ZABURZENIA POZNAWCZE OSÓB STARSZYCH

Słowa kluczowe: stabilność posturalna, zaburzenia poznawcze, ryzyko upadku, osoby starsze, demencja

Celem pracy. Porównanie stabilności posturalnej osób starszych z zaburzeniami poznawczymi i ich zdrowych równolatków oraz ocena wzajemnych zależności pomiędzy stanem funkcji poznawczych a stabilnością postawy stojącej oraz ryzykiem upadku.

Osoby badane. Badaniami objęto 98 osób (63 kobiet i 35 mężczyzn) w wieku od 65 do 96 lat (średnia $74,9 \pm 4,4$). Warunkiem uczestnictwa był stan fizyczny i psychiczny umożliwiający samodzielne wykonanie podstawowych czynności dnia codziennego. Kryterium włączenia do badań stanowił wiek ≥ 65 lat. Do grupy badanej włączono osoby z wynikiem skali MMSE < 24 . Grupę kontrolną stanowiły osoby z wynikiem MMSE ≥ 24 .

Metody badawcze. Do badania stabilności posturalnej użyta została platforma tensometryczna rejestrująca wypadkową reakcji sił podłoża (COP) podczas czterech 30-sekundowych prób stania swobodnego na twardym podłożu: stanie swobodne z oczami otwartymi, stanie swobodne z oczami zamkniętymi oraz dwóch prób granic stabilności. Analizowano następujące zmienne: odchylenie standardowe [mm], długość całkowitą [mm], średnią prędkość oraz średni promień [mm] oraz pole powierzchni wychwiał COP [mm]. Do oceny ryzyka upadku wykorzystano test oceniający profil fizjologiczny (Physiological Profile Assessment, PPA) FallScreen w wersji skróconej, który składa się z 5 testów: czas reakcji (ms), wychwiania ciała na gąbce przy oczach otwartych (mm), siła mięśni prostujących staw kolanowy (kg), propriocepcja ($^{\circ}$, stopnie), wrażliwość na kontrast (db, decybele). Próby te określone są jako fizjologiczne uwarunkowania ryzyka upadku. W celu uzupełnienia oceny ryzyka upadku przeprowadzono test wstań i idź.

Metody statystyczne. Analizę statystyczną przeprowadzono za pomocą programu Statistica 12. Wyniki przedstawiono przy użyciu statystyk opisowych – średniej oraz odchylenia standardowego. Zważywszy rozkład danych zbliżony do normalnego, istotność statystyczną korelacji wyników MMSE z wynikiem wskaźnika upadku oraz parametrami stabilograficznymi sprawdzono przy pomocy testu r-Pearsona. Porównanie wyników uzyskanych w próbach granic

stabilności przeprowadzono przy użyciu testu t-studenta dla prób niezależnych. Istotność statystyczną oznaczono na poziomie $\alpha < 0,05$.

Wyniki. Wśród osób starszych występuje ujemna korelacja parametrów stabilograficznych z MMSE, świadcząca o liniowym pogorszeniu stabilności posturalnej wraz z obniżeniem się zdolności poznawczych. Wykazano negatywną korelację parametrów stabilograficznych z wynikami MMSE ulega nasileniu podczas utrudnienia próby poprzez wyłączenie układu wzrokowego. Wszystkie analizowane parametry stabilograficzne wykazały istotną negatywną korelację, od -0,44 do -0,68 ($p < 0,01$). Wykazano także istotną statystycznie ujemną ($r = -0,71$) korelację zaburzeń poznawczych z globalnym wskaźnikiem ryzyka upadku ($p < 0,01$). Analizując składowe próby testu FallScreen, wykazano istotną negatywną korelację czasu reakcji ($r = -0,54$) oraz siły mięśni prostujących kończynę dolną w stawie kolanowym ($r = -0,61$) z wynikami testu Mini-Mental State Examination ($p < 0,05$). Kontrola stabilności w płaszczyźnie strzałkowej podczas maksymalnego wychylenia ciała do przodu i do tyłu osób z zaburzeniami poznawczymi jest zbliżona do wyników uzyskanych przez ich zdrowych równolatków. Wykazano istotną statystycznie różnicę w stabilizacji bocznej podczas maksymalnego wychylenia ciała do przodu i do tyłu. Osoby z zaburzeniami poznawczymi demonstrują wyższe o około 30% boczne oscylacje, które mogą być przyczyną niestabilności posturalnej w tej grupie.

Wnioski. Wykazano istotną statystycznie liniową korelację parametrów stabilograficznych ze stanem funkcji poznawczych. Co więcej, stan funkcji poznawczych korelował także z siłą mięśni prostującej kończynę dolną w stawie kolanowym oraz z czasem reakcji. Badane grupy różniły się istotnie w uzyskanych parametrach stabilizacji bocznej podczas prób maksymalnego wychylenia ciała do przodu i do tyłu. Tworząc programy prewencji upadków w tej grupie osób starszych, warto zwrócić uwagę na poprawę siły mięśniowej kończyn dolnych, czasu reakcji, stabilności w płaszczyźnie czołowej oraz czucia głębokiego, gdyż te elementy mogą szczególnie wpływać na zwiększone prawdopodobieństwo upadku osób z zaburzeniami poznawczymi.